

VII.510.125.2020.PKR

**Pan
Bogdan Święczkowski
Prokurator Krajowy
Prokuratura Krajowa
ePUAP**

Szanowny Panie Prokuratorze,

Rzecznik Praw Obywatelskich podjął z własnej inicjatywy¹ sprawę dotyczącą działań podejmowanych przez Prokuraturę Krajową, zmierzających do wszczęcia postępowania karnego i postawienia sędzi Sądu Rejonowego w Opolu Pani Irenie Majcher zarzutu niedopełnienia obowiązku z art. 231 § 3 k.k., mającego polegać na odmiennej od prezentowanej przez prokuratora wykładni przepisów prawa i uchylenia jej immunitetu. Z informacji prasowych wynika², że sprawa dotyczy niedopełnienia przez jedną ze spółek działających na Opolszczyźnie obowiązku przerejestrowania się do Krajowego Rejestru Sądowego, mimo nałożonego przez ustawodawcę obowiązku i przewidzianego na to kilkuletniego terminu, konsekwencją czego była utrata przez spółkę własności nieruchomości, która z mocy ustawy przeszła na rzecz Skarbu Państwa.

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich opisane powyżej działania Prokuratury Krajowej mogą, w sposób przekraczający zasadę niezawisłości sędziów, ingerować w sprawowanie władzy sędziowskiej poprzez wywołanie u sędziów obawy poniesienia negatywnych konsekwencji za podejmowanie działań zgodnie z własnym przekonaniem

¹ Art. 9 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich – Dz. U. z 2020 r. poz. 627; dalej: ustawa o RPO.

² Prokuratura ściga sędziego z Opoli za interpretację prawa zgodną z ustawą, <https://oko.press/prokuratura-sciga-sedzie-z-opola/>, data ostatniego dostępu 20.10.2020 r.

i z zastosowaniem posiadanej wiedzy, celem rozstrzygnięcia powierzonych im spraw, co stanowi niezbędny element pełnej realizacji prawa do sądu, o którym mowa w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej i art. 19 ust. 1 akapit 2 Traktatu o Unii Europejskiej.

Artykuł 178 ust. 1 Konstytucji RP stanowi, że sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom. W doktrynie wskazuje się, że na niezawisłość składają się następujące elementy: bezstronność w stosunku do uczestników postępowania; niezależność wobec organów (instytucji) pozasądowych; samodzielność sędziego wobec władz i innych organów sądowych; niezależność od wpływu czynników politycznych, zwłaszcza partii politycznych; wewnętrzna niezależność sędziego. Co istotne, zasada niezawisłości wiąże się z konstytucyjną rolą sędziów jako gospodarzy postępowań sądowych, jaką jest realizacja wspomnianego wyżej prawa do sądu, a więc, zgodnie z treścią art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, „zapewnienie sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd”. Za działania w celu zabezpieczenia realizacji tego prawa sędziowie, wypełniając swój prawny obowiązek, nie powinni być pociągani do odpowiedzialności ani karnej, ani dyscyplinarnej.

W przedmiotowej sprawie, poważne zastrzeżenia budzi fakt, że przed złożeniem wniosku o uchylenie immunitetu nie toczyło się w opisywanej sprawie postępowanie nadzorcze, wyjaśniające ani dyscyplinarne. Prokuratura nie odebrała również od sędzi wyjaśnień³. Sędzia Irena Majcher została pozbawiona swoich podstawowych praw, które przysługują jej jako stronie toczącego się postępowania. Jednocześnie zdecydowano się zastosować wobec niej najbardziej represyjne środki. Takie działanie Prokuratury Krajowej wobec sędziów nie powinno mieć miejsca.

Istotne jest również, iż sprawę uchylenia immunitetu sędzi Irenie Majcher będzie rozpatrywać Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego. Rzecznik Praw Obywatelskich pragnie przypomnieć, że Trybunał Sprawiedliwości UE w dniu 8 kwietnia 2020 r. wydał postanowienie w przedmiocie środków tymczasowych w sprawie C 791/19 R, w którym

³ Uchwała Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Rejonowego w Opolu z dnia 16 października 2020 roku, <https://www.iustitia.pl/81-uchwaly/4010-uchwala-zgromadzenia-ogolnego-sedziow-sadu-rejonowego-w-opolu-z-dnia-16-pazdziernika-2020-roku>, data ostatniego dostępu 20.10.2020 r.

zdecydował o zawieszeniu stosowania przepisów ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2018 r., poz. 5 ze zm., dalej jako: ustawa o SN) ustanawiających Izbę Dyscyplinarną (art. 3 pkt 5 ustawy o SN) oraz określających jej właściwość przedmiotową (art. 27 oraz art. 73 § 1 ustawy o SN); a także zobowiązał do powstrzymania się od przekazania spraw zawisłych przed tą Izbą do rozpoznania przez skład niespełniający wymogów niezależności wskazanych, w szczególności w wyroku TS z dnia 19 listopada 2019 r. (w sprawach C-585/18, C-624/18 i C-625/18).

Powyższym postanowieniem TS zawieszono stosowanie art. 3 pkt 5 ustawy o SN ustanawiającego Izbę Dyscyplinarną w strukturze SN. W ocenie Rzecznika, skoro przepis ustanawiający tę izbę został zawieszony, to rozpoznawanie jakichkolwiek spraw przez tę izbę nie powinno mieć miejsca do czasu wydania ostatecznego wyroku w tej sprawie w sprawie przez TS. Bez znaczenia przy tym jest, że ustawą późniejszą, która nie była objęta badaniem przez TS w tym postępowaniu, przyznano ID SN nowe kompetencje, które nie zostały wprost zawieszane w tym postanowieniu.

Warto mieć również na uwadze, że TS w postanowieniu zabezpieczającym odwołał się do wyroku Sądu Najwyższego wydanego w sprawie III PO 7/18 i zawartej w nim argumentacji (C-791/19 R, pkt 19–20, 76). W wyroku tym, Sąd Najwyższy obszernie wyjaśnił, jakie okoliczności przemawiają za niemożnością uznania ID SN za sąd w rozumieniu art. 47 KPP oraz art. 6 EKPC i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP (pkt. 61-81 wyroku) Argumentacja ta została także w całości podzielona w uchwale połączonych izb Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. sygn. akt BSA I-4110-1/20 (pkt 45). W uchwale tej dodatkowo wskazano na brak zgodności Izby Dyscyplinarnej z wymogami art. 19 ust. 1 akapit 2 TUE oraz art. 175 ust. 1 Konstytucji RP.

Rzecznikowi Praw Obywatelskich znany jest wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. U 2/20 oraz postanowienie z dnia 21 kwietnia 2020 r., sygn. Kpt 1/20. Jednakże, nie skupiając się na wątpliwościach prawnych, jakie wiążą się z Trybunałem Konstytucyjnym, trzeba wskazać, iż zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem TS, opinie wyrażone w tych orzeczeniach TK muszą zostać pominięte przez sąd orzekający w konkretnej sprawie, jeżeli ich uwzględnienie prowadziłoby do ograniczenia możliwości stosowania wyroku TS z dnia 19 listopada 2019 r. A.K. i inni. Warto podkreślić, że w wyroku SN sygn. III PO 7/18 przypomniano, że wykładnia zawarta w wyroku TS

z 19 listopada 2019 r. wiąże każdy sąd w Polsce, a także każdy organ władzy państwowej. Sąd Najwyższy przypomniał, że Polska, przystępując do Unii Europejskiej, zgodziła się na zasadę pierwszeństwa prawa unijnego nad prawem krajowym (co zostało przypomniane w pkt 157 wyroku TS) oraz to, że prymat prawa Unii skutkuje tym, że każdy organ państwa członkowskiego ma obowiązek zapewnić pełną skuteczność norm prawa Unii (pkt 158 wyroku TS), aż do pomijania niezgodnych przepisów prawa krajowego (pkt 160).

Polska związała się postanowieniami traktatów ustanawiających Unię Europejską (obecnie TUE i TFUE) na mocy traktatu akcesyjnego, który wszedł w życie dnia 1 maja 2004 r., zobowiązując się do przestrzegania ich postanowień w świetle zasady lojalnej współpracy (wyrażonej w szczególności w art. 4 ust. 3 TUE), co potwierdzają również art. 9 i art. 91 Konstytucji RP. Postanowienie Trybunału Sprawiedliwości z 8 kwietnia 2020 r. skutkuje natychmiast, wywiera skutek bezpośredni, i kreuje obowiązki samoistne. Wiąże Polskę jako państwo, tj. wiąże wszystkie organy krajowe w zakresie ich kompetencji, w tym wszystkie organy prokuratury.

Z powyższych względów Izba Dyscyplinarna SN i jej członkowie nie mogą podejmować żadnych działań orzeczniczych wobec sędziów krajowych, w tym również nie są uprawnieni do rozpoznania wniosku o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej SSR Ireny Majcher. W rezultacie, Rzecznik Praw Obywatelskich stoi na stanowisku, że Prokuratura Krajowa winna wycofać odwołanie złożone od uchwały sądu dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym we Wrocławiu.

Mając powyższe na względzie, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o RPO, Rzecznik przedstawia powyższe uwagi Panu Prokuratorowi, celem wzięcia ich pod rozwagę. Jednocześnie, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy o RPO, Rzecznik zwraca się do Pana Prokuratora o przedstawienie informacji o stanie niniejszej sprawy oraz odniesienie się do przedstawionych okoliczności w świetle wskazanych zagrożeń dla konstytucyjnych praw i wolności jednostki.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie z upoważnienia RPO/